



## ELEŞTİREL HAYVAN ÇALIŞMALARI: KAYNAK, YÖNTEM VE YAKLAŞIMLAR

"Hayvan Dönemeci", "Doğa Tarihi, Evrim ve Etik", "Beşeri ve Sosyal Bilimlerde Eleştirel Hayvan Çalışmaları" ve "Hayvan Temsili" başlıklarını ele alacağız iki günlük çalıştaya davetlisiniz.

27 Mart 2026, Cuma  
14.00-15.30  
santralistanbul Kampüsü  
Enerji Müzesi Kontrol Odası

28 Mart 2026, Cumartesi  
10.00-18.00  
santralistanbul Kampüsü  
Seyfi Arkan Binası Mahkeme Salonu



## Eleştirel Hayvan Çalışmaları:

## KAYNAK, YÖNTEM VE YAKLAŞIMLAR

Hayvanât'ın "**Eleştirel Hayvan Çalışmaları: Kaynak, Yöntem ve Yaklaşımlar**" başlığı altında düzenlediği akademik çalıştay 27-28 Mart 2026'da İstanbul Bilgi Üniversitesi santralistanbul kampüsünde gerçekleşti.

Çalıştay 27 Mart Cuma günü Enerji Müzesi Kontrol Odası'nda yapılan yuvarlak masa konuşmasıyla başladı. "**Hayvan Dönemeci**" başlıklı sohbette yer alan dört konuşmacı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nden (MSGSÜ) **Sibel Yardımcı**'nın sorduğu sorulara yanıt verdiler. İlk soru doğrudan oturum başlığıyla ilgiliydi. Türk-Alman Üniversitesi'nden **Eylül Alnıaçık Özyer** hayvan dönemecini "insan filtresini kaldırmak, sesi olana ses vermek, hayvanların eyleyciliğini kabul edip onlara yer açmak" olarak tanımladı. Kadir Has Üniversitesi'nden **Mine Yıldırım**, hayvan dönemecinin "insanın dışındaki-ötesindeki canlı-cansız varlıklarla birlikte düşünüp eylemek ne demek?" sorusunu beraberinde getirdiğini ifade etti.

MSGSÜ öğretim üyesi **Özlem Güçlü** bu sorunun herkesi kendi bulunduğu alandaki insan-merkezci şemaları sorgulamaya çağırdığını ve bu sorgulamanın hayal gücünü ve yaratıcılığı tetiklemesi gerektiğini öne sürdü. Güçlü, bu dönemecin herhangi bir gelip geçici dalga olmadığını, şiddet ve ölüm içeren insan-hayvan tahakküm ilişkisini gözler önüne seren bu perspektifle birlikte bilgi ve sanat üretiminin aynı biçimde süremeyeceğini vurguladı. Özyeğin Üniversitesi'nden **Ezgi Hamzaçebi**, insan-merkezci olmayan bir edebiyat arayışının yazarları hayvanların gözünden anlatmak ve temsil sorununun kendisini sorgulamak gibi farklı tutumlara yönlendirdiğini aktardı. Hamzaçebi, hayvan dönemecinin edebiyatçıları hikaye anlatımı ve estetik üzerine daha fazla düşünmeye ittiğini söyledi. Bu ufuk açıcı sohbet Sibel Yardımcı'nın hayvan dönemecinin etik-politik sonuçları ve çok-türlü bir gelecek tahayyülü sorularıyla devam etti.



# Hayvanât Çalıştay Bülteni



Çalıştayın ikinci günü **“Doğa Tarihi, Evrim ve Etik: Hayvanlarla Çalışmanın Bilimsel Temelleri”** başlıklı oturumla başladı. Oturumun moderatörlüğünü üstlenen Yeditepe Üniversitesi'nden **Aslıhan Niksarlı**, hayvanlar üzerinde bildiğimiz anlamda bir tahakküm kurmayan insan toplulukları olduğunu hatırlatarak insan-hayvan ilişkilerinin daha eşitlikçi olabileceğini hatırlattı. Niksarlı bir keresinde gözlemlediği primat bireyin de aslında o sırada kendisini izlediğini fark etmesinin kendisini nasıl yeni sorulara götürdüğünü anlattı. İstanbul Üniversitesi'nden **Gönenç Göçmengil** “doğa tarihinin tarihini” anlattığı sunumunda insanların doğa algısındaki dönüşümü farklı yüzyıllardan örneklerle özetledi. Hacettepe Üniversitesi'nden **Utku Perктаş** doğa tarihinin biyoloji araştırmalarına katkılarına örnekler verirken bir yandan da doğa tarihi çalışmalarının temsil ettiği sömürgecilik ve tahakküm ilişkisine de dikkat çekti. Doğa tarihi müzelerindeki doldurulmuş kuş örneklerini inceleyen Perктаş, bu çalışmalarda saha-müze-modelleme öğelerini birlikte ele aldığını belirtti. İstanbul Teknik Üniversitesi'nden **Yeliz Ergöl**, Anadolu'da yaptığı saha çalışmalarında elde ettiği yarasalar verileriyle aslında canlılık açısından dünyanın nereye gittiğini anlamaya çalıştığını açıkladı. Ergöl, bugün genetik çalışmalarının tür kavramının sınırlarını değişikliğe uğrattığını ve canlı çeşitliliğinin temelinde genetik çeşitliliğin yattığını hatırlattı.

İkinci günün ikinci oturumu **“Beşeri ve Sosyal Bilimlerde Eleştirel Hayvan Çalışmaları”** başlığı altında gerçekleşti. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nden **Cihangir Gündoğdu**'nun moderatörlüğünü yaptığı oturumun ilk konuşmacısı olan Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi'nden **Deniz Dölek Sever**, sunumuna hayvanlar hakkındaki tarih çalışmalarıyla onları tarihsel aktörler olarak gören “hayvan tarihi” çalışmalarının farkını vurgulayarak başladı. Osmanlı İmparatorluğu'nda kurulan ilk gezici hayvanat bahçesiyle ilgili bulduğu arşiv belgelerini paylaşan Dölek Sever, bu metinleri hayvan tarihi bakış açısından nasıl yorumladığını salondakilere gösterdi. Mardin Artuklu Üniversitesi'nden **Abu B. Siddiq** sunumuna 12 bin yıl önce Anadolu'da yerleşik yaşama yeni geçen insan topluluklarının köylerinden çıkan hayvan temsilli nesneleri göstererek başladı. Bu toplulukların hayvanlar üzerinde bugünkü gibi bir tahakküm kurmadığını aktaran Siddiq, insan-merkezci kültürün hayvanların evcilleştirilmesinin ve büyük kentlerin ortaya çıkışının sonucunda dünyaya yayıldığını söyledi. Zooarkeolog, sunumunun sonunda bu kültürün bugün sürdürülemez bir duruma geldiğine dikkat çekti. Ankara Üniversitesi'nden **Emre Koyuncu** “Felsefenin Hayvan Müsveddeleri” başlıklı sunumunda felsefenin hayvanlara ilgisinin özellikle 1970'lerden sonra arttığını belirtti. Koyuncu, özellikle Jacques Derrida'nın *The Animal That Therefore I Am* kitabından hareketle Heidegger ve Derrida gibi filozofların hayvan çalışmalarına nasıl alan açtığını özetledi.



# Hayvanât Çalıştay Bülteni



“Hayvan Temsili: Estetik-Etik-Politik Sorular ve İhtiyaçlar” başlıklı üçüncü oturumun moderatörü MSGSÜ’den **Özlem Güçlü**’ydü. Erciyes Üniversitesi’nden **Özlem Gök** “vegan sanat” anlayışıyla yaptığı kendi sanatsal üretimlerinden örnekler vererek ölü hayvan bedeninin sanat yapıtlarında adeta pornografik biçimde temsil edilmesini eleştirdi. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi’nden **Dijan Özkurt**, Mehmet Ali Boran’ın “Anadolu Parsının Tedirgin Arayışları” filminden bir kesit izletip yönetmenin pars temsiline görülen tercihleri eleştirel hayvan çalışmaları perspektifinden yorumladı. Bağımsız Araştırmacı **Tuba Emiroğlu**, imroz’da (Gökçeada) politik şiddet konulu doktora araştırması sırasında keçilerin yarattığı dünyaların izini sürmenin kendisine sunduğu yeni kaynakları ve ifade araçlarını aktardı. İstanbul Bilgi Üniversitesi’nden **İnci Bilgin Tekin**, insan-hayvan ilişkileri bakımından daha “masum” bulunduğu mitlerdeki hayvan temsilleriyle birlikte Sylvia Plath’ın *Ariel* şiiri ve Edward Albee’nin bir öyküsünden hareketle insan-hayvan kesişimlerine edebiyattan örnekler verdi. Oturum Özlem Güçlü’nün Türkiye’de sanat-edebiyat eleştirisinin eleştirel hayvan perspektifinden neler alabileceği sorusuna verilen yanıtlarla devam etti.

Eleştirel Hayvan Çalışmaları Çalıştayı, Türkiye’nin farklı kentlerinden ve farklı kurumlarından oturumları dinlemeye gelen araştırmacıların, öğrencilerin ve meraklıların beşer dakikalık serbest ve samimi konuşmalar yaptığı keyifli bir kapanış forumuyla sona erdi. Hayvanât ekibinden Ekin Arpacı, Emelnur Ketencioğlu ve İbrahim Can Usta’nın yanı sıra, gönüllü öğrenciler Sinem Tatlı ve Yaren Günay, ayrıca İstanbul Bilgi Üniversitesi çalışanları da iki gün boyunca çalıştay organizasyonuna yardımcı oldular.

